

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

1. An supposita iustitia belli, licitum sit Principibus Christianis inire foedus cum Infidelibus, vel Hæreticis pro mutuo auxilio exhibendo? Et opinio affirmatiua proponitur. Ex part. 10. tr. addit. ...
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

Pontifices & Reges, qui concesserunt, & acceperunt titulum Regium: nam isti non petierant à Pontifice titulum Regium spiritualem; sed temporalem; & ipsi hunc non illum concessere, ut patet, apud Scriptores, qui narrarunt exempla superius allata.

13. Et quidem, ut obseruat Schulcken, in *Apologia pro Bellarm. c. 6. fol. mibi 273*, multi, qui antea Duces, & Comites erant, fuerunt postea à Pontificibus Reges creati; ut Reges Poloniae, Bohemiae, Siciliae, & alij. Ergo titulus ille Regius, temporalis est non spiritualis; nam transire faciebat Comites & Duces in Reges.

14. Et quidem Veneti, teste Petro Iustiniano *lib. 7. de rebus Venetis*, cum à Tribunitia ad Ducalem dignitatem Republicanam transferre voluerunt, certum est, quod non intenderunt petere, & accipere à Deodato Pontifice Anno 613. indulgentias, & iubilaeum, ut vult Caramuel, sed titulum Ducalem temporalem, quem à Pontifice obtinuerunt & possident. Et quando Innocentius IV. ut obseruat Matth. Paris *anno. 1248.* per Legatos suos missos in Noruegia pro auxilio habendo contra Fredericum: Hacconi eius Prouinciae Principi titulum misit Regium, dicendum est contulisse ei titulum Regium temporalem, & non spiritualem, nam alioquin opinor quod ab illo Principe nulla auxilia militaria pro indulgentiis obtinisset. Itaque, si obseruantia subsequuta declarat, quid in concessione veniat; & omnem tollit dubietatem, ut latè ex alijs probat Surdus *conf. 349.* per totum, cum in Ecclesia semper fuerit vltus, ut Pontifices per indirectam, quam habent potestatem in temporalibus, titulum Regium temporalem Principibus bene meritis concedant: sequitur ciciendam prorsus esse Caramuelis sententiam, Et

licet alioquin ego veneret doctrinam & ingenium amicissimi viri, tamen magis de beo veritati, ac Summorum Pontificum auctoritati.

15. Sed quia in hoc tractatu incidit sermo de titulo Regi Alphonso Portugalliae Duci concessio à Sede Apostolica, obiter non deseram adnotare, doctissimū & amicissimum Nicolaum Fernandes de Castro in *Portugal. conuencida c. 2. sect. 1. & segg.* probare, dictum Alphonsum Henriquez ab Alphonso Septimo Rege Leonis Castellae, ac Imperatoris totius Hispaniae, tanquam eius Vassallum, & Feudatarium Regium titulum prius impetrasse, ut testatur Rodericus Sancius *Hist. p. 1. c. 14.* Genuit, inquit, ex ea filium, Alphonsum Henriquez nomine, quem Rex Castellae primo Ducem Portugalliae creauit; mox volente Rege titulum Regis assumpsit. Et Horatius Tursellinus in *Epitome Historiarum ab orbe condito lib. 8. in Conrado IV.* sic asserit. Alphonsus Dux Lusitaniae, Eboram Urbem Regiam, Vlyssiponem, aliaque Lusitaniae oppida de Sarracenis recepit: inde caelesti viso, oblataque Crucifixi specie erectus, & ab Exercitu Rex salutaris, cum Ismaele, aliisque Sarracenis Regibus acie conflictit, diuinaque ope hostem profligauit. Itaque victoris ingens, ab Alphonso Reges Castellae, cuius Beneficiarius erat, Rex Lusitaniae appellatur. Ita ille, qui latè & solide ut semper solet, probat per recognitionem Alphonsi Henriquez erga Sedem Apostolicam, & huius patrocinium erga eundem Alphonsum, non ablatum fuisse directum dominium, neque ius vassalagij, quod Alphonsus Septimus Rex Leonis, & Castellae habebat in dictum Alphonsum & Lusitaniam. Potuit igitur Alphonsus titulum Regium obtinere, & à Rege Leonis & Castellae, & simul à Summo Pontifice.

TRACTATUS XIII.

DE

PRINCIPVM
CHRISTIANORVM
Fœderibus cum Turcis, vel Hæreticis.

RESOLVTIO PRIMA.

An supposita iustitia belli, licitum sit Principibus Christianis inire fœdus cum Infidelibus, vel Hæreticis, pro mutuo auxilio exhibendo? Et opinio affirmatiua proponitur. Ex part. 10. tr. 2. addit. Ref. 1.

PRIMA opinio affirmat. Ita Oldradus *conf. 71.* Decianus *vol. 3. conf. 20.* Panormitanus in *c. Quod super de voto.* Mathæus de Afflictis de *fœdus tit. de Pace iure firmandas, ver. Conuenticula, n. 32.* Corletus de *Potestate Regia, p. 4. q. 33.* & alij quos citat & sequitur Aponte *vol. 1. conf. 131.* n. 79. Valenzuela *tom. 1. conf. 99. n. 10.* Fabius de Anna *conf. 17. n. 17.* Farinacius *Prax. q. 125. n. 90.* Salzedus de *leg. Politic. lib. 3. cap. 3. num. 23.* Christianus Hiebenthal in *Collegio politico, Exercit. 14. q. 6.* Emanuel Themo *tom. 1. decis. 89. n. 20. & segg.*
Tom. I X.

2. Probatum Primò, hæc opinio; nam quod quilibet ad tutelam sui corporis facit, iuste fecisse existimatur, *leg. ut v'm. 3. ff. de Inst. & Iur.* Sed princeps ad sui tutelam Infidelium, & Hæreticorum opera vitur; ergo iuste ab illo fieri dicendum est. Secundò ita arguunt. Quouis modo virtute, dolo & insidijs inimicos repellere, ac propulsare possumus, *cap. Vilem 22. q. 2. & cap. Dominus 23. q. 2.* Ergo Infidelium, & Hæreticorum quoque opera uti concessum erit. Tertium argumentum est; fideles possunt in iusto bello Infidelibus suppetias ferre, *caus. 11. quast. 3. cap. Iulianus, quast. 4. & cap. Imperatores.* Igitur pari iure Infideles possunt à fidelibus in auxilium vocari; vbi bellum iustum extiterit: Hucque trahunt factum Pauli, qui à Tribuno milites petiit, quorum auxilio feruaretur illæsus, *Act. 23.* Quin ipsius Dei exemplum proponunt, qui in vlciscendis Iudæorum peccatis Gentium ministerio vsus est, *cap. de iur. iur. 8. Hinc notandum est. 23. quast. 5.* Quarto loco adducunt exemplum Sacrae Scripturae; Abrahami

R I 2 scilicet

scilicet, qui cum Aner, Eschol, & Mambre Gentilibus fœdus sanciuit, eosque secū duxit in bellum, *Gen. 14. v. 13.* Dauidis qui cum Hiram Rege Tyri amicitiam cōtraxit, *1. Reg. 5. v. 1.* Salomonis qui cum eodem Hiram pacem, & fœdus inuit, *cap. 5. v. 12.* & affinitate coniunctus fuit Pharaoni Regi Ægypti, *1. Reg. 1. v. 1.* Idque fœdus cum Romanis & Spartiatis Simon Summus Sacerdos renouauit, *1. Machab. 14. v. 18.* cum seq. Hjs addunt Iustiniani Imperatoris, qui cum Persis fœdus peti iussit, *leg. 2. Cod. de offic. Præf. Æli Prætor. Africa, & leg. 4. Cod. de Commer. & mercat.*

3. Nec obstat, vt ait Bocerus, tract. de Bello, c. 6. n. 16. quod Christianis consortium, & communio cum Infidelibus vlla esse non debeat, *cap. sup. 28. q. 1.* Hoc enim intelligendum est, partim de consortio spirituali, non politico, & ciuili, vt arguit perspicue, *cap. Ecce 23. q. 4. & cap. non licet. 1. q. 1.* partim de non necessaria communione, & conuersatione, & minime de consortio necessario, quale est quod belli necessitas extorquet, argumento exempli Machabæorum, cum infidelibus Romanis fœdus constituentium, *1. Machab. cap. 8.*

RESOL. II.

Proponitur Secunda Opinio negatiua, videlicet non posse Principes Christianos inire fœdera cum Turcis, vel Hæreticis. Ex part. 10. tract. 2. addit. Ref. 2.

§. 1. **S**ecunda opinio negat, & illam latè defendit Sacheranus in particulari disputatione, impressa post suas decisiones, Pedemontanas num. 11. & seqq. late infra in Fernandus Pizarrius in vita Ioannis Pizzari cap. 7. obser. 2. quibus adde Reinhardum Honnig in Theatro Politico part. 1. cap. 5. n. 100. Petrinum Bellum de re milit. p. 2. tit. 17. Magerum de Aduocat. armata cap. 7. num. 100. & seqq. Theodorum Reinkink tract. de Regimine seculari, & Ecclesiast. lib. 3. clas. 3. cap. 2. num. 63. & seqq. Albericum Gentilem de iure Belli lib. 3. cap. 19. Arumam in auream Bullam, disc. 6. Thesi 7. Cochier in Thesaur. Polit. aphor. lib. 2. cap. 11. Mancinum de iure Principatum lib. 6. c. 18. Calistum Ramirez de lege Regia §. 26. n. 65. Hermanum Hoffen de iure publico, & priuato p. 3. per. 2. q. 10. Io. Althufius in polit. cap. 34. num. 51. & alios penes Nicolaum Myserum in addit. in Rumelinum ad auream Bullam, p. 2. dissert. 4. Thesi 35. Probatur hæc opinio ex Dei prohibitione, *Exod. 23. v. 32. & cap. 34. v. 32. & c. 34. v. 12.* Caue, inquit, ne vnquam cum habitatoribus terræ istius iungas amicitias, ne sint offendiculum in medio tui. Non feries cum eis pactum, *Deuter. 7. v. 3.* Nec Iudæorum vllum fuit cum Samaritanis commercium, *Isa. 4. vers. 9.* & Paulus 2. *Corint. 6. vers. 14.* & seq. ita præcipit. Nolite iugum ducere cum infidelibus. Quæ enim participatio iustitiæ cum iniquitate, aut quæ societas lucis ad tenebras? Quæ autem conuentio Christi ad Belial? aut quæ pars fideli cum infideli? In ipso fœdere inter eos, cum quibus inicitur societas quædam amoris, & voluntatis communicatio est. At quis amer in eos, qui ipsius Christi, & membrorum eius iurati sunt hostes? Adde quod reprehendantur à Prophetis Dei, qui cum impiis percusserunt fœdera. Ita Afa Rex Iuda ob fœdus inuitum cum Benhadado Rege Syriæ corripitur 2. *Paralip. 16. vers. 7.* & Iosaphat ob contractam amicitiam cum impio Achabo; 2. *Paralip. 19. v. 2.* itemque cum Ochozia. 2. *Paralip. 20. v. 37.* Aconiti ea natura est, teste Plinio, lib. 2. cap. 2. vt etiam contactu noceat; ita infidelium, &

Sap. conten-
tis in hac
Ref. magis
late infra in
Ref. 4. §. Di-
co secundo.
vers. Vnde, &
seq. & in
Ref. 5. per
totam.

Hæreticorum conuictis protinus inficit, si vel tantillum cum illis commercij habere incipias. Serpente namque vitia, & in proximum quemque transiunt; & contactu nocent, vt inquit Seneca de tranquillitate animi cap. 7. Ergo huius periculi euitandi causa, profusus ab eiusmodi auxilio abstinendum est: præsertim cum hoc periculum, concernens animæ salutem, maius sit altero, concernente res temporales. Et ideo de Hæreticis loquens D. Cyprianus in Epistola ad Cornelium, sic ait: Nulla cum talibus commercia, nulla conuiuia, nulla colloquia misceantur, simulque ab illis tam separati, quam sunt illi ab Ecclesia.

RESOL. III.

Tertia opinio assertur, conuictis Principibus Christianis inire fœdera cum Turcis, vel Hæreticis, in summa necessitate. Ex part. 10. tit. 2. addit. Ref. 3.

§. 1. **T**ertia opinio, vt obseruat Dominicus Puaronus in Bulla Cœnæ c. 7. ver. ad Saracenos, Turcos, &c. num. 17. & seq. & Daniel Otterus in disser. Politico. iuridica de iure publico c. 11. aliud temperamentum, ac medium quoddam inueniunt, si enim tunc incunda esse fœdera cum infidelibus, ac Hæreticis; cum summa ingruit necessitas, hostiumque crudelitas; nec alia ratio euadendi se offert, ita tamen vt caueatur, ne, vel nobis, vel hostibus nostris periculum afferatur in Religione, & quantum denique fieri potest, cito, & bono modo dimittantur. Ita tenet, & ex multis probat Doctus Iuriscoñsultus Petrus Gonzalez de Salzedo tract. de lege polit. lib. 3. cap. 3. num. 23. cui adde Melchior Iupium quaestione politica 74. Henricum Hanonium in dissertatione politica 13. num. 5. & Christophorum Besoldum in Dissertat. de iure fœderum cap. 4. num. 3. Felinum, Ioannem Andream, & alios, quos citat Mancinus de Iuribus Principatum, lib. 6. capit. 17. Confirmatur hæc opinio ex vi, & efficacia necessitatis: nam neque iure diuino, neque humano, necessitati lex ferri potest. Traquell. de rect. signag. §. 26. gloss. summa 9. & seqq. vbi ad multis, more suo, prosequitur, Hieronymus de Cenall. in spec. Opin. commun. q. 906. num. 50. & sequentibus. Gellius 1. obseru. 101. num. 6. 7. 8. Crauetta conf. 1. pro gener. num. 8. & seqq. Vembecius conf. 40. n. 28. Nam de iure diuino occidere aliquem fas non est. Si tamen aliquis in necessitate constitutus cum moderamine inculpata tutela aggressorem interficiat; in legem diuinam delinquere non putatur. Sic videmus, Dauidem famis necessitate ductum, comedisse panes propositionis, quos non nisi Sacerdotibus comedere fas erat 1. *Sam. 21. vers. 6.* *Marc. 2. vers. 25.* Vbi ipse Saluator id recenset, & approbat. Pariter in Sacris legibus, Iudæos, quibus belligere non licebat die Sabbati, eadem die bella gessisse, vt se defenderent 1. *Machab. capit. 2. vers. 41.* De iure humano communis est traditio, necessitatem facere licitum quod aliàs erat illicitum, argum. cap. si nulla, eiusd. 23. q. 8. Huc pertinent rationes, & axiomata Doctorem, quæ de necessitate adducuntur quod necessitas sit ingens telum, nulli subiectum legi, ipsa legem faciens, cap. remissionem vers. sed. Notandum causa 1. q. 1. c. scilicet. c. quando de consecrat. dist. 7. Ideoque quod necessitate urgente sit culpabile non est, ad limina causa 30. q. 1. Cuius rationem inquit, & reddit D. Thomas, & ex eo Hieronymus de Cauall. in specul. commun. opin. quaest. 906. num. 53. quia lex debet esse de possibili, cap. erit autem dist. 4. vbi dicitur: Erit autem lex honesta, iusta, possibilis. Necessitas verò supponit impossibile quoddam;